

נאום-אזכרה של מרטינ בובר לאחד-העם

(בישיבת הפתיחה)

העלאת-זכרו של האיש הזה כמעט זה אין פירושה ציון דמותו ומפעלו. פירושה בחינת-מציאותנו לאור תביעותיו ובחינת תביעותינו לאור מציאותו. רק לעתים רחוקות הננו רשאים עתה, בימי-המסעות הקשה והתבעות, לעשות כדרכנו בקונגרסים הקודמים, להנות שעה קלה ולדרוש את דו"חנו, עכשיו הנני צריכים לשעה כזאת, נע" שה כרוח האיש, אשר נזכרהו המעם, שלא ניוחד את הרבוב עליו אלא נדבר מתוכו וכלפיו על שלשלאות-הקשרים העמוקים של תנועתנו, ונכרוק עד כמה היא נאסנה להן כיום.

תנועה לאומית היא בהנדרתה הסידינית שאיפה של עם לעצמאות. אולם הנסחא הזו היא קצרת-רוח, אילו יצאנו בעקבותיה, לא היה מעם ושחר לתנועה לאומית, לאחר שהושגו זכויות העצמאות, משל למה הדבר דומה, כאילו כל התניעה לדידוש החברה האנושית סופה נעוץ בהכ"ות, זכויות האדם, בעוד שכאן נעוצה רק ראשיתה, אולם תנועה לאומית בהנדרתה הרוחנית פירושה שאיפה של אומה לעצב את דמות מציאותה כרוח-אמתה, אמת פירוש יחודה של האומה ודפוס החיים הסידי ויחד שאחד הדורות שבאומה כרר ילעצמו כאמתו המשותפת, אין הרבה אמתיות, כי אם אחת ויחודה, אולם רבות התנלמותיה, דוסטויבסקי אמר פעם, כי לכל אומה אלהים משלה והאלהים האלה נאמקים איש כאחיו, אולם חלא ידענו מימי עמוס הנביא, כי אל-

הים הוציא לא רק את בני ישראל מסצרים כי הנחה גם את הפלשתים סכפתור, אלהינו קירא-דרור לעמים והאמת שלנו אינה רק הנכס המיוחד לנו, כי אם המלה האחד, המשרתת של ניכנו המיוחד, הניכ הזה שקם לנו לנחלה, מנת חלקנו כמפעל האנושיות — אינו דבר הניתן לניסוח שבהנדרה טר-שנית אלם הוא מתנפח למעלה סתחום-המושטים בתולדות העם, כחיותו ובמעללו, קרושות הן השעית האלה שהעם משיג דבר זה כרוח נבואה והוא מתאוה להנשימו, אמרתי: תנועה לאומית פירושה שאי-פתיאוסה לעצב את מציאותה לאור אמתה, מורה-האומה נקרא אדם הסכיר בשנים אלה: אמת-עולם ומציאות-השעה, אדם השוקל את שניהם זה במאונזיה ומאלף את העם להיכיר את שניהם: האמת בנקודת-ראשיתה הנשככה ואת המציאות בנודיה המחודדים, והמלסדרו לסדוד את האחד במשנהו.

אולם עוד תורה אח בפיו והיא דנותנת: הוא אומר לאומה, כי הדרך הנאודתה סתוך המציאות הזו לקראת האמת אינה סוכילה בשכי-לי-השנויים החצוניים, כי בהגיע אפילו השניים האלה לטרום הצלחתם לא ישאו פרוי-הלולים באין הסירה סנימית בצדם, התמורה הפנימית הזו, מעשה פנימי זה של העם נקרא כפי אחד-העם, תחית-הלכבות.

כן מיסרתו של הרצל, השיבה ליהדות לפני השיבה לארץ היהודים ובין

תחית-הלכבות של אחד-העם חיצן הברל אחר מזה החוצץ לרעת רבים בין יהודי-המערב, שמהותם היהודית היא לקויה, ובין יהודי המזרח, שמהותם האנושית סדול-רלת, תחית הלכבות סרימה על נס את התביעה, אשר היהדות המזרחית זקוקה לה לא סחות מיהדות-המערב, יש בזה הברל בין תמורה שבהתנהגות ובין תמירה של האדם כולה או כלשין הסדר: ההברל שבין תביעה והוראה, בין מנהיג ומורה, תקופתנו אומרת להפטר בכל מקצור עות-החיים סן המורה, היא סאמינה כי די לה בכנהיג, וצריך להבין: אלה מאנשי-הרוח, אשר בעוד הנדולות תלויות בעצמאר-תה ועילאותה של הרוח, הסכו, מבלי דעת את אשר עוללו בשעה זו את הרוח להוותה כלכלב זריו וציותן ולהיותה משרתת את הכחות השליטים כאידיאולוגיות במקום סיסי-סאות — אנשי-רוח אלה גרמו לאפיסת-עלכה של הרוח ופצולתה הסאלפת כחיים, נמצא אישוא שלא רק הפוליטיקה הרשמת של הסידינות, כי אם גם התנועות הפנימיות וההתאנדויות בחייה-העמים נסתלקו סירותה של הרוח ולא עוד אלא שהם רואים את ערובת-הצלחתם בהיותם בלתי-שועבדים לה, ואולי גם צדקו בסקצת, הסנהיגות בלי ההוראה — מצליחה, אלא שהמעט הזה הבא עם ההצלחה הזו אינו בעצם אלא הקריקטורה של הנרצה בנכביד-הנפש המשתוקקה לאמתה, ואחרי כן? כל עוד שהמטרה היא בתכלית המורה שורר-רים כסופים ותקוה, אוי לה לאוקה שאבר קברינטה, ושבעתים יאומלל עם חסר-מורים, נעסיק ונראה את אשר ניתן לנו מיד מורינה, סיד מורה כאחד העם ואשר העניק לנו,

ארטנו למוצא-האיש בסימרא חסידותית: אחרי פטירתו של הרבי ר' בונם דגדול בא תלמידו דחביב אל בנו הסתאבל לנחמו, והיא כאשר ישאל הבן: ומי יוסיף ללמדני? ענה אותו תלמיד: התנחם בני, עד כאן היה מלמד אותך אבא באיצטלא וסכאן ואילך ולסדך בלי איצטלא, הבה ונשמע את תורת רבנו העוסד לפנינו, בלי איצטלא.

אפשר שכל תנועה לאומית אינה אלא העתקה של דת, שלא היתה אמנם תנועה ככחינה סרינית מודרנית, כי אם רבר המרעיד את הנפש ובוקע סתוכה בתרועה להללי-העולם, בלישנא אחרינא: אפשר שכל סנסת שחרור אינה אלא הרפס החלוני של סאויי-נאולה, הרברים אמרים ביחיד בתנו-עתנו הלאומית, שהיא העתקה מתניעה דתית, ההעתקה הזו היא בנדר המוכרה, כי בלצי-דיה לא נוכל עתה להנשים בעולם המסשות דהאידינא את אשר שומה עלינו להנשימו, כדי לעצב את מצאותנו לאור האמת שלנו, אשר הרגשה ונתבטאה בועזעיה הדתיים.

ההעתקה הזו אינה רשאית להיות נאסנה לסדו, אסור להדיק ססגולות הלשון הדתית אל הלשון הלאומית; כל הערובת סביאה עטה ערבוביה ומסיפה שואה, אולם מעבר מזה צריכה ההעתקה הזו במישור הלאומי לשמור על היותה נאסנה לסלוא-עזוד-המקור ותלילה סגנה לרחוק את רגלי-הסקור או לבוא תחתיו; שאלמלי כן בנדרנו בשאריתנו האחרונה ונשכחנה כמת מלב, ההעתקה הזו, שבה הכתוב סדרה, התחילה בתנועתנו סמשה הס, אולם הוא, אשר נסה לסגן אז שמינוה עם הנל ואת שניהם עם סגולות הדת הישראלית, בא

במשיחותיו הפילוסופיות לכלל ערכוב-הלשון הדתית והלאומית, יוס-הנאולה אינו ענין לחישוב הקץ בדרך-טריקון, אולם אין גם ענינו לדיאלקטיקה תולדותית-פילוסופית, אלה ואלה נאמר עליהם, שהאדם נעשה לשיתפו של הקביה עיי ת שובה.

העתקה לאומית של הניב הדתי סצינו כותחית-הלכבות של אחד העם, אחד-העם השכיל והצליח בהעתקה ההכר-חית הזו אל הלאומי והוא עשה אותה ביד אמונה וברחש-אחריותו נשמר ספני כל תערובת אסירה, עם החבונותנו בו נכון כי בפנחנו סבוע עצני-נדולתו, הוא סדבר בדתי בדרך משל אך ביראת הרוסמות והוא נוד-שלא להכות ספיתפיוקה היסטורית ספסחתה, אוני קשובות לפעמי התולדות, לתולדותיו המסשות של העם האחד והסיוחר וסתוכן הוא למד את אמתו וטעצב לאורה את מציאותו.

רבים יטענו, כי אחד העם דחה מעי ליו את הנל וקרב את מיל וספטר, ולא כן הרבר, הוא נטל מהם את שיטות הסוד שבה ולא את תכניה-הסתכלות, מיל לוסד חוקים כוללים החלים על גוי ואדם, ואילו אחד העם הכיר ביחירותו של ישראל, ספנסר השמיע את לקחו על ההשתלשלות המתקדטת ואילו אחד-העם קרא לספעל בך חורן הסמיר את האדם ומשנה את סולו, מעל כל התיאודיות נצנץ לו הקיים השגוא, אמרתי: אחד העם השכיל והצליח בהעתקה, היום שוב אין אנו סוכנס למודענות-התערובת, אולם צפויה לנו סכנה להיות נהדסים, נוכח מני הסכנה הייכים אנו בהקד בלה של ההעתקה אל הסקור ובקביעת

תחומיהם, עלינו להכות נאצבע צדדה כלם הסקור.

ועתה פסיעה אחת קדימה, ההתפת-חות הרוחנית של תנועה לאומית סתחילה לרוב — וכודאי התחילה גם אצלנו — בקונצסציה ככורה, אדירת-מעוץ, עצומת-רוח ומופשטת של תולדות-הגם והקובעת את תפקידי ההקד-נערות הלאומית כסצב הקיים, התקופה הרא-שונה היא בולמת בכירור-יטיר בספרו הכורד של משה הס, ככל אשר התנועה הלאומית הולכת הלוך וחוק בתוך העם, ככל אשר סנסת-ההנשטה של הרעין הלאומי הולכת ובשלה, כן חייבת גם הקונצסציה המופשטת הזו בסצות ההתנשמות, לאמר, האידיאולוגיה הלאומית צריכה להתכנס על הסתכלות היפטורית עמוקה ומעבר מזה היא סצווה על קשריי-נמש עם סצב הענינים הקיים לכל מסשות, לאזור: צריך להכיר את חיינו בנויים להסתעסויותיהם ואת כל המערכה העצומה המשתלשלת מזה והמלאה קשיים סכית ומחוך, העוסדים לשטן על דרך ההנשטה.

אם נקרא לתקופה הראשונה תקופת-הכשורה, הרי נקרא לזו שאחריה תקופת-ההכרה, תק פתי-הכרה זו חוקם לה נבר מעלב אחד העם, ורטוהו עומרת הכן: עינו סקוחה לאנך הנטוי בלבי-ההיסטוריה, אונו הקשובה סאזינה, לכלל הועזעים המנוגדים של נפש האומה החיה, אם משה הס היה הכורד ללא עם, הרי אחד-העם היה הכורד בתוך עמו, הוא נושא את סכלות-מציאותו ואין בא לעזרו, כשם ששקל בהיותו עורך את לשון עזריו והטילה במאונזיה-הניב הצלול של המחשבה, כן בהיותו סתוכן במציאות שקל

את כל המאורעות בחייה אגב והשילם
 במאונני-האמת המיסטורית ותעודת-העם, ואיש
 לא בא באבני-משקל לעזרו, מתוך עמל-
 הכריות הקשה עלתה ונצנצה האידיאל-
 גיה הלאומית של אחר-העם עדי הניעה למרום-
 המוחשי, כורתה ברית בין הרוח והמציאות,
 שני אז נכנסנו בשער חדש, ככל אשר סב-
 סת-ההגשמה מתגלגלת בעבודת-הגשמה, כן
 נכנסת התנועה בהכרח בעובי הקורה של
 מה שקורין פוליטיקה כללית ריאליסטית של
 המדינות, שדרכה נקבעת לרוב מסמדות-
 ארצי ומצבי-ארצי החולפים, כי גיטי התמ-
 בוכת המדינית שלנו יקשה לסדינאי מאד
 להיות נאמן גם לרגע וגם לאלתר.
 נשקפת לנו הסכנה של קונקרטיזציה מסול-
 פת, של נתוק-המטרות הזעירות מעל של-
 שלת הקשרים הגדולה אשר לאמת החיס-
 טורית, ושתיים רעות לגנר מנינו: סתיסת
 המקורות הראשוניים ודמדום אישיו-הרוח
 שכתנועה, אשר בהם תלויה בעצם אסיתות
 הכבושים, אם עמדנו בפני סכנה שהייתנו
 מופרשים מעל המציאות, הרי כיום מסוכנת
 היא קרבתנו היתירה, כי סתי ויאמר כי
 נוכל לפרוש מהמציאות הקרובה על מנת
 לשוב את שלשלת הקשרים הגדולה, אין
 אנו יכולים ואין אנו רשאים לעשות כזאת,
 הקרובה לא תדע רחם, כי היא כדת-גורל,
 — — — הטחור והאציל שבסתננדי אחר-
 העם, ברנר, אמר פעם, כי אין אנו
 חויבים במעמסת הדורות ואנו יכולים
 להתחיל מחדש ואנו זקוקים רק לארץ ול-
 לשון — 2 — אסנם הארץ והלשון הם

שני התנאים המוקדמים וההכרחיים אשר
 להגשמה, ברם, לא שתיים אלה כי אם ההיס-
 טוריה מספרת שהו דבר ההגשמה הנע-
 שת בעורתם, הן הארץ והלשון, הם מכשי-
 רי השרת הגדולים של אמת ההסטוריה,
 אולם אם הופכים אותם כמטרה בפני עצמה
 מטילים עליהם את חרם העקריות, בלי הל-
 שון — אי אפשר, אולם חשוב לדירן מה
 שהוגד בלשון זו, כלי הארץ — אי אפשר,
 אולם חשוב לדירן כי צד חים בארץ הוו,
 כל האוטר כי הארץ והלשון עשויות
 להצמיח את הכל סאליהן הריהו נוטה
 אחרי אסונתו של בקונין, כי הסהפכה אינה
 זקוקה לכוונים ולתורות, כאשר כרוכה בה
 מטילא גאולת האדם, — — הכרת תעוד-
 תנו ההסטורית הסייחדת עיזרת לנו לעמוד
 בפני האנאליזים הקבוציים הקריויים בפוליי-
 טיקה העולמית: לאומיות, — — אולם
 קסעא קסעא, במתינות של הפרוצסים הג-
 דולים בתולדות, בוקעת עתה שכבה חדשה,
 לאש לאש בוקעת מתוך תהו ובהו של ההוה
 ברית-האמת בין העמים, נוכח פני הברית
 הזו לא די לנו בכרטיס-הבקור והגוספא
 הפרונרמטית שלנו, אנו קריויים להביא הוכח
 הה נאמנה יותר, — — סחובתנו יהיה
 להודות איזה מאנשינו הכריעו בנין ארצנו
 ואיו דרך לחייה-האדם ברוננו לעצמנו, מהו
 יחסנו כלפי קבוצי-אנשים אחרים, נתא חיי-
 בים ליתן דין וחשבון על אשר עשינו במצות
 קרוטים של תולדותינו: הצדק, יבוא טפע-
 ליו ויעיר עלינו.